

14.1.2021

Hüner Abi,

“Alpallu ve Laz” başlıklı yazını okudum. Öncelikle yazıdan dolayı tebrik etmek isterim.

Elbette dilin Allah’ın bir hikmeti olduğu hususunda söyleyeceğimiz bir şey olamaz. Hocaların hocası ifadesiyle anılan ilahiyatçı Hüseyin Atay “Ben” adlı kitabında müstakilen “Dil” başlıklı bir makaleye yer vermiştir. Burada insanoğluna (yani Âdem’e) ilk dili öğretmenin Allah olduğundan bahseder. Allah’ın Âdem’e bütün adları öğretmesinin, bütün dilleri öğretmesi anlamına gelmediğini ekleyerek, Allah’ın insanoğluna bir dil yaratma yeteneği verdiğini söyler. İnsanların dünyanın her yerine yayılmasıyla her toplumun kendi dilini, Allah’ın vermiş olduğu yetenekle kendisinin oluşturduğunu ifade ederek bir milletin millet olabilmesi için en önemli öğenin dil olduğu tespitinde bulunur. Dil olmadan manevi birliğin sağlanamayacağını da altını çizerek vurgular.

Dili meydana getiren kelimeler adeta düşüncelerimizin üstüne geçirilmiş, görünürlüğünü sağlayan, topluma karışmasını gerçekleştiren kıyafetlerimiz gibidir. Bu çerçevede kelimelerimiz, onların anlamları niyetlerimizi, heyecanlarımızı, heveslerimizi, değerlerimizi de ortaya çıkartır. Bunlar kelimelerin gücüdür.

Ancak, dil, kelimeler hep din eksenli değildir. Yani her kelimenin dine, dini bir sembole dayanması gerekmez. Eğer her kelimeyi dini bir metafora bağlamaya çalışırsak bu durum bizi içinden çıkılmaz bir sürece, kısır bir döngüye uğratabilir. Kelimelerle dini anlatabilir, yaşayabilir, manevi birliği sağlayabiliriz, ama her kelimeye manevi anlamlar yüklemek gibi bir ön şart bizim elimizi ayağımızı bağlar.

Her kelime için manevi düzlemde anlamsal değerler üretmeye çalışmak bana göre zaman içerisinde anlam yitimine yol açabilir. Bunu yaparken doğru bir adım attığımızı düşünsek de bu doğru adım bizi yanlış yönlere sürükleyebilir (Heidegger’in “doğru bir adım attı ama yanlış yönde” sözüne bir atıf olarak söylüyorum).

Eğer biz dilimizin kelimelerini kendi ekolojik dünyasından farklı kültürlere doğru yola çıkartırsak, özgünlüğümüzü, asırların getirdiği birikimlerimizin egemenliğini de yitiririz gibime geliyor. Bunu yaptığımızda hedefimiz olmasa da bizim amaçlarımızı, niyetlerimizi manevi heyecanlardan ve arzu edilen rotadan siyasi bir düzleme kaydırabilir. Oysa manevi dünyamızın hiç olmaması gereken yeri siyasi bir düzlemdir.

Çünkü siyaset hangi çağın içerisinde yaşarsa yaşasın gelişin kapitalist bir ruh taşır. Her siyasi düzlemde ekonomik bir arzu, kâr elde etme dürtüsü bulunur. Siyaset işine yarayan her şeyi pazarlar, gereğine ve kâr getireceğine inanıyorsa manevi alanı pazarlamaktan da asla çekinmez.

Kelimeleri yalnız bir alanla etiketlediğimiz de içeriği ortadan kaldırırız endişesi taşımaktayım. Etiketlemek onun taşıdığı anlam dünyasının da bir ürün olmasına aracılık eder mi diye endişelenirim. Kelimeler gücünü yılların birikimi ile damıtılmış özgünlükten değil de yalnızca bir alana zorla hapsedilmiş zorlamalardan alırsa, makullüğünü ve makbullüğünü de zaman içerisinde yitirebilir ki, bundan en çok zarar gören de yine manevi dünya olur diye düşünüyorum.

Neticede manevi alana irca edilmiş anlam eğer gerçekten böyle değilse, insanlığa felsefe ve kurtuluş reçetesi olarak sunacağı verimli bir alan bulamaz.

Günümüzde bunun korkunç sonuçlarını görmekteyiz. Türk ve İslam kimliğinden uzak bir estetiksizlik ve zevksizlikle inşa edilmiş, Osmanlıca terkipli bir isim koyarak yalnızca etiketleyerek içi boşaltılmış bir anlam dünyası oluşturan lüks siteler hangi derdimize derman. İnsanlığa hangi Türk ve İslam felsefesini, değerini mesaj olarak sunuyor, Allah'ın vaz ettiği hangi değeri simgeliyor. Hangi toplum bunları hayranlıkla örnek alıp kendi manevi alanına eklemelendirmek istiyor. Tamamen eleştirilen Batı tarzında oluşturulmuş, dekore edilmiş, ama adını İslami bir terkipten almış, Osmanlı mutfağı sunduğunu iddia eden ve günümüzün yeni tip insanların hıncahınç doldurduğu lokantalar, içerisine mescit de açınca hangi anlam yükünü genç nesillerin beynine nakşediyor. Kâr etmek uğruna kelimelerin içini, anlam dünyasını boşaltmak değil midir bu? Amaç, Müslüman olarak Allah'ın rızasından ziyade pazarlananların değişim değerini, ya da kısaca fiyatını azami rakamlara yükseltmek olmaz mı?

Yeni bir şey üretmeden eskiyi evirip çevirip farklı bir formda sunmak, toplumu maddi yoksulluğa olduğu kadar, aynı zamanda o maddi yoksulluk, eşitsizlik, haksızlık ve hukuksuzluk sorgulanmasın diye fikri yoksulluğa da mahkûm etmektedir.

Elbette dünyada olan her tabii şey İslamidir, süfli değil ulvi duyguları yansıtır. Bu yaratılış icabı böyledir. Ancak biz özgün olan her şeye bazı anlamları fazladan yükleme gayretine düştüğümüzde ulvilikten süfli olana doğru meyledebilir. Biz hayatın ve bilginin merkezine Allah'ı ve onun vaz ettiği hayat formunu koyduğumuzda suni olan her şeyden kurtulmuş oluruz. Dili Allah'ın bir hikmeti ve mucizesi olarak görüyorsak her kelimenin altında tekrar tekrar Allah'ı bulma çabasına gerek yoktur diye düşünüyorum. Allah'ın yarattığı ve insanoğluna öğrettiği kelimeler için yeniden bir koruyucu zırha, dokunulmazlığa ihtiyaç duyulmamalıdır.

Birçok şeyi bazen kelimeler de anlatmayabilir. Yani birçok şeyi anlatmak ve anlamak için kelimelere ihtiyaç da hissetmeyebiliriz. Zaten dil, kelimeler aslında birçok şeyi de kapsamayabilir. Kelimenin kapsamaması onun yokluğunun delili değildir. Yaşadığımız çağda her şeyin her derdin dille çözüleceğine inanmak gibi bir yanlışlığa da dikkat çekmek isterim. Oysa çok şey dile getirmek lafazanlıktır. Dil hâlden kopuk yaşayamaz. Eskiler lisân-ı hâlden bahsederken dile, kelimelere ihtiyaç hissetmemeyi anlatmazlar mıydı? Sözün hayat kaynağı hâldir, hâlden hâle, hâlden kalbe ve kalpten de kalbe sirayet etmek kelimelerin anlamında hep manevi bir ipucu bulmaktan daha önemlidir diye düşünmekteyim.

Kelimelerin muhtevasına zorla bir şeyler enjekte ettiğimizde, asli anlamın hâlden ve kalpten uzağa düşme tehlikesi oluşur ki, hâlden ve kalpten uzağa düşen kelimeler de kokuşmaktan veya çürümekten kurtulamayabilir. Böylesi bir tehlike karşısında susmak ve olanı kabullenmek en doğru iştir demenin akıl kârı bir şey olduğu görüşündeyim. Sessizliğin kalbindeki sükûnet dinlenmeyi ve doğruya erişmeyi daha kolaylaştırır.

Bu doğrultuda ben, “allı pullu” mecazi sıfatından türetilmiş, bu sıfatın çeşitlendirilmesi ile derinliğine incelenmiş, folklorik, toplumsal, kültürel ve değerler dizini üzerinden bizim özgün anlam ve içeriğimizle ifadesini bulmuş bir “Alpullu”nun kalbimizdeki sükunete yardımcı olacağını düşünüyorum. Benim için “Alpullu”nun ifadesini dil anlatmakta aciz kalıyor. Ona biraz hâl ve kalp katılmış görmek isterim.

Mehmetali Alacagöz